

MOBILITEIT ALS FUNDAMENT ONDER MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Vijf keer mobiliteit en provinciale opgaven

PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN /
COLLEGEVORMING 2023

MOBILITEITSALLIANTIE

Mobiliteit is een belangrijke pijler van maatschappelijke opgaven en is bovendien de bloedsomloop van de samenleving. Mobiliteit is essentieel om wonen, werken, onderwijs en zorg in Nederland leefbaar, bereikbaar en betaalbaar te houden. Tegelijkertijd groeit de complexiteit van die vraagstukken. Mobiliteit is dan ook een belangrijk thema in de uitdagingen waar provincies de komende jaren mee te maken krijgen. Dat betekent dat de Provinciale Statenverkiezingen van 2023 en de daarop volgende coalitieonderhandelingen volop kansen bieden voor provincies om keuzes te maken bij het aangaan van die complexe uitdagingen. In het voorliggend manifest doen we suggesties voor de manier waarop mobiliteit kan bijdragen aan oplossingen voor deze opgaven.

VIJF KEER MOBILITEIT EN PROVINCIALE OPGAVEN

Investeren in toekomstbestendige, schone en betaalbare mobiliteit is nodig voor het bereikbaar houden van nieuwe en bestaande woonwijken, scholen, kantoren, winkelcentra en ziekenhuizen en biedt een deel van de oplossing voor andere vraagstukken. Mobiliteit kan zo worden benut als katalysator voor gewenste economische, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen. In voorbereiding op de verkiezingen en de coalitieonderhandelingen, doen wij u een vijftal suggesties:

1. INVESTEER IN BETAALBARE MOBILITEIT VAN MORGEN

2. BLIJF INVESTEREN IN BEREIKBAARHEID!

3. VERKEERSVEILIGHEID IS EEN PROVINCIALE PRIORITEIT

4. ONTWIKKEL EEN VISIE OP HET OV VAN DE TOEKOMST (EN VOER HET UIT!)

5. GA SLIM OM MET RUIMTE EN ZET IN OP LOGISTIEK VASTGOED

1 INVESTEER IN BETAALBARE MOBILITEIT VAN MORGEN

Provincies staan de komende periode voor grote ruimtelijke opgaven. De komende jaren zal de provincie een sleutelrol moeten vervullen in het realiseren van een miljoen nieuwe woningen. Goede bereikbaarheid is een essentiële voorwaarde om de opgave succesvol in te vullen. Daarbij is het belangrijk dat slim en toekomstbestendig geïnvesteerd wordt in alle modaliteiten. Dat begint met effectieve ruimtelijke ordening. Het realiseren van voldoende voorzieningen nabij woningen en het slim plannen van werk- en logistieke locaties voorkomt onnodige verplaatsingen. Ook de bevoorrading van nieuwe woningbouw- en werklocaties vraagt om keuzes voordat gebouwd gaat worden. Soms kan verdichting plaatsvinden langs bestaande OV-assen. Op andere plekken is het nodig om automobilititeit meer ruimte te geven en de verduurzaming daarvan te stimuleren door ook laadvoorzieningen mee te nemen in de ruimtelijke inrichting. Dit vraagt om een mobiliteitsplan dat integraal onderdeel is van bouw- en transformatieplannen en vooraf inzichtelijk maakt of de bereikbaarheid voldoende wordt geborgd. Een duidelijke stip aan de horizon helpt om vanaf het begin duidelijk te maken waarnaartoe gewerkt wordt.

Denk bijvoorbeeld aan een slimme energiestrategie om het toenemende aantal elektrische auto's, bestelbussen en vrachtwagens te kunnen faciliteren. Dit stelt grote eisen aan het elektriciteitsnetwerk (zowel in netcapaciteit als in laadpunten). Mobiliteit levert ook een bijdrage aan het verlichten van de druk op het elektriciteitsnetwerk door te investeren in wijken waarin auto's bi-directioneel kunnen laden. De auto als "powerbank" voor het huis helpt netcongestie verminderen. Helaas zien we dat de netcongestie en het tekort aan laadpunten de adoptie van elektrische voertuigen afremmen. Ook de verzwarening van het net voor zwaar vervoer gaat niet snel genoeg. Dit vraagt om een gezamenlijke inspanning van bedrijfsleven, netbeheerder en overheden.

Betaalbaarheid is als onderdeel van goede bereikbaarheid net zo belangrijk als slimme ruimtelijke planning. De provinciale kosten voor de automobilisten dreigen de komende jaren op te lopen door het verhogen van de provinciale opcenten. De betaalbaarheid en toegankelijkheid van mobiliteit staan hiermee onder druk. Voor veel huishoudens vormt mobiliteit één van de grootste noodzakelijke uitgaven in het huishoudboekje. Betaalbare en toegankelijke mobiliteit is wat de Mobiliteitsalliantie betreft een randvoorwaarde voor de bereikbaarheid van voorzieningen, werk en recreatie. De Mobiliteitsalliantie is van mening dat de provinciale lasten op mobiliteit niet verder mogen stijgen omdat daarmee de bewegingsvrijheid van steeds meer Nederlanders in het gedrang komt.

2 BLIJF INVESTEREN IN BEREIKBAARHEID!

Investeren in voldoende capaciteit en in het beheer en onderhoud van onze infrastructuur verdient structureel aandacht. Voor de provincies ligt het accent op het onderliggend wegennet, fietsinfrastructuur en OV(-knooppunten). Hierbij gaat het niet alleen om uitbreiding van de capaciteit, maar ook om het noodzakelijke beheer en onderhoud van wegen, fietspaden, tunnels, viaducten en bruggen. Beslecht bestaande en voorkom nieuwe barrières in fiets- en wandelnetwerken bij spoor, water en wegen door te investeren in tunnels en bruggen. Pas landelijke normen toe voor gewenste maaswijdtes voor fietsers en wandelaars. Zorg dat voet- en fietsveren behouden blijven en waar mogelijk worden uitgebreid. Een groot gedeelte van de wegen, bruggen en tunnels zijn aan het einde van hun levensduur, met mogelijk onveilige situaties tot gevolg. Concessies ten aanzien van bereikbaarheid en verkeersveiligheid zijn ongewenst. De Mobiliteitsalliantie vindt het essentieel dat de basiskwaliteit van het Nederlandse mobiliteitssysteem op niveau is. Daarop kan en mag niet worden bezuinigd.

3 VERKEERSVEILIGHEID IS EEN PROVINCIALE PRIORITEIT

De verkeersveiligheid staat onder druk. Met name op provinciale N-wegen is het aantal verkeersongevallen hoog. De persoonlijke en maatschappelijke schade van slachtoffers in het verkeer wordt door het SWOV inmiddels geschat op 27 miljard euro per jaar. Dit vraagt om actie. Zonder aanvullend beleid raakt het halveren van het aantal verkeersslachtoffers in 2030, op weg naar nul verkeersslachtoffers in 2050, ver buiten bereik. De verkeersveiligheid kan aanzienlijk worden verbeterd door te investeren in het veiliger maken van bestaande N-wegen, rotondes, kruispunten en fietsinfrastructuur, en in verkeerseducatie en gedragsbeïnvloeding (zoals goede verkeershandhaving). Ook wordt de verkeersveiligheid bevorderd door het stellen van eenduidige eisen aan wegontwerp bijvoorbeeld door vervoersstromen te scheiden en te kiezen voor lagere maximumsnelheden in centra en woonwijken. Daarbij is het belangrijk oog te houden voor de verkeersdoorstroming. En door bij het ontwerpen van straten rekening te houden met de functie van die straat zodat de ruimtelijke inrichting het verkeer tot veiliger gedrag dwingt. Investerings in verkeersveiligheid hebben positieve effecten op congestie, emissies en gezondheid en genereren hoge maatschappelijke baten. Investerings in veiligheid renderen ook erg goed omdat minder slachtoffers tot aanzienlijk minder materiële en immateriële kosten leidt.

4 ONTWIKKEL EEN VISIE OP HET OV VAN DE TOEKOMST (EN VOER HET UIT!)

Hoogwaardig openbaar vervoer vormt – in combinatie met de fiets, andere tweewielers, lopen, deelvervoer en de auto – een antwoord op schaarse ruimte in drukke gebieden. Tijdens de piekmomenten is het efficiënt, hoogfrequent en comfortabel vervoeren van grote aantallen reizigers cruciaal. Tegelijkertijd liggen er kansen om het openbaar vervoer door te ontwikkelen. De provincies kunnen daarin vanuit de concessiebevoegdheid een belangrijke rol vervullen. In de uitwerking adviseren wij de volgende punten mee te nemen:

- Het basisniveau van het OV moet op orde blijven. OV-bedrijven hebben het (financieel) zwaar en kennen daarnaast een tekort aan personeel. Zoek naar creatieve manieren om het huidige aanbod, met name ook in de regio en op de ‘dunnere’ lijnen, in stand te houden of door met budgetten te schuiven, concessies te herijken. De ervaring leert dat de minst rendabele lijnen vaak als eerste geschrapt worden en niet meer terugkeren als dat eenmaal is gebeurd.
- Het OV verdient, net als de fiets en (elektrische) auto, een prominente plek in de te ontwikkelen (grote) woningbouwlocaties, onder meer door een deel van de woningbouwopgave te plannen in de nabijheid van OV-knooppunten.
- Het OV kan meer in samenhang worden gezien met doelgroepenvervoer, taxivervoer, deelmobiliteit, lopen, fiets en auto, zodat het steeds aantrekkelijker wordt om vervoermiddelen te combineren. Op deze manier krijgt het OV ook een duidelijke plek in de ketenreis met de (elektrische, brom- of snor-) fiets. Door te voorzien in voldoende en veilige stallingen en comfortabele routes kan hier een extra impuls aan worden gegeven.
- Daarnaast bieden hubs aan de randen van de stad, wijken en buurten perspectief. Zo blijft ook auto/fiets plus OV een aantrekkelijke optie. Door dit te combineren met het stimuleren van innovaties (Mobility as a Service) krijgen mensen meer keuzemogelijkheden en worden ze flexibeler in hun reis. Hubs hebben mogelijk ook, naast de overstap- of overslagfunctie, een aantrekkende werking door vraag en aanbod van andere functies en voorzieningen (zoals logistische centra, pick-up punten voor pakketjes, boodschappen en werk- en ontmoetingsplekken). De provincie kan de benodigde ruimte creëren voor de hubs en zorgen voor een goede aansluiting op het OV. Dit maakt functiemenging mogelijk en het stimuleert het gebruik van combinaties van gezonde en schone vervoersvormen als lopen, fietsen, (elektrisch) deelvervoer en OV.

5 GA SLIM OM MET RUIMTE EN ZET IN OP LOGISTIEK VASTGOED

De bevoorrading van steden en nieuwe woonwijken wordt steeds meer emissievrij. Daarnaast is het van belang om stromen - waar dat kan - te bundelen. Hubs kunnen daarin een voorwaardenscheppende rol spelen. Niet alleen voor winkels, horeca, kantoren en consumenten, maar ook voor bouwlogistiek. Voor alle typen logistiek vastgoed geldt dat er fysieke ruimte nodig is voor zowel de overslagfunctie als voor de ontsluiting. Een kernvraagstuk hierbij is tijdige beschikbaarheid van voldoende elektriciteit (netcapaciteit, laadvermogen en (snel-)laadpunten) op publieke en private (hub)locaties, om zero-missie goederenvervoer ook daadwerkelijk mogelijk te maken. De provincie kan hier vanuit haar omgevingsvisie (en -verordening) voorwaarden aan stellen, ruimte voor maken en versnelling in aanbrengen. En zo inzetten op een combinatie van goederenhubs en uitbreiding van de laadinfrastructuur. Tegelijkertijd leidt meer goederentransport tot meer behoefte aan ruimte voor logistieke bedrijvigheid voor op- en overslag. Omdat die ruimte schaars is maar de vraag naar efficiënt en duurzaam transport hoog, moet je slim met de beschikbare ruimte omgaan. Bijvoorbeeld door functies slim te combineren.

Bedrijven in de sector mobiliteit ervaren in toenemende mate starheid in bestemmingsplannen. Zo is het voor fietsbedrijven niet mogelijk om zich te vestigen op de plek van een voormalig autobedrijf of kunnen autobedrijven niet investeren in fietsenverkoop of verhuur. Een oplossing zou zijn om uit te gaan van één mobiliteitsbestemming, juist omdat modaliteiten steeds meer met elkaar gecombineerd worden op één locatie.

TOT SLOT

De Mobiliteitsalliantie is een uniek samenwerkingsverband van 26 organisaties, opgericht om ervoor te zorgen dat de bewegingsvrijheid van Nederland ook in de toekomst behouden blijft. De Mobiliteitsalliantie zet zich in voor gerichte investeringen in mobiliteit, de mogelijkheid om flexibel te reizen en goederen slim van A naar B te brengen. Wij gaan daarover graag met u in gesprek. Dat alles met oog voor verkeersveiligheid, duurzaamheid en betaalbaarheid. Hiertoe voeren we overleg met de landelijke overheid, provincies en gemeenten. Zie bijv. ons negenpuntenplan dat we deelden in het kader van de Gemeenteraadsverkiezingen 2022 (<https://mobiliteitsalliantie.nl/leefbaarheid-grote-steden-onder-druk/>).

De partners in de Mobiliteitsalliantie zijn: ANWB • Arriva • Bouwend Nederland • BOVAG • EBS • FEHAC • Fietzersbond • GVB • HTM • Keolis • KNAC • KNV • MKB-Infra • NK • NS • OV-NL • Qbuzz • RAI Vereniging • RET • Rover • Schiphol • TLN • Transdev • Vereniging Zakelijke Rijders • VNA • Wandelnet

Voor contact met de Mobiliteitsalliantie kunt u contact opnemen met:

Olivier van Paasschen (Public Affairs ANWB/Mobiliteitsalliantie) ovanpaasschen@anwb.nl

Richardo Perdaan (Public Affairs BOVAG/Mobiliteitsalliantie) richardoperdaan@bovag.nl

